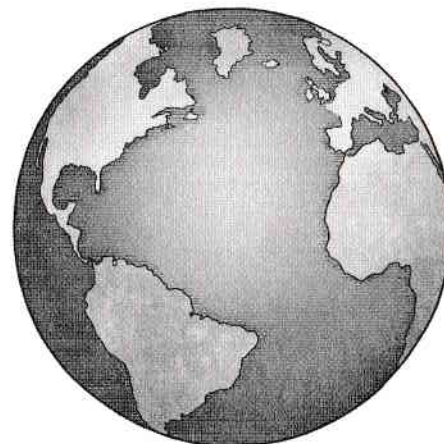

LBRIS

We know
books

Cine a fost?

ISTORIA LUMII

de Paula K. Manzanero

cu ilustrații de Robert Squier, Nancy Harrison și alții

Traducere din limba engleză de Petru Aron Costeschi

LBRIS

Marie K. din PA,
mama mea — PM

Pentru pasionata de istorie de care îmi place cel mai mult:

Pentru Stanley și Stanley — unul, martor al trecutului, celălalt,
martor al viitorului — RS

Editori:

Magdalena Mărculescu
Silviu Dragomir

Fondator:

Ion Mărculescu, 1994

Redactare:

Alexandra Fusoi

Director producție:

Cristian Claudiu Coban

Dtp:

Mihaela Gavriloiu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MANZANERO, PAULA K.

Istoria lumii / / Paula K. Manzanero ; trad. din lb. engleză de Petru Aron Costeschi ; il. de Robert Squier și Nancy Harrison. – București: Pandora M, 2024
Conține bibliografie

ISBN 978-606-978-733-5

I. Costeschi, Petru Aron (trad.)

II. Squier, Robert (il.)

III. Harrison, Nancy (il.)

94

Titlul original: *The Who Was? History of the World*

Autor: Paula K. Manzanero

Ilustrații: Robert Squier

Copyright © 2019 by Penguin Random House LLC

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

This edition published by arrangement with Penguin Workshop, an imprint of Penguin Young Readers Group, a division of Penguin Random House LLC.

Who HQ® and all related logos are trademarks owned by Penguin Random House LLC.

Copyright © Pandora Publishing, 2024,
pentru traducerea în limba română

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București

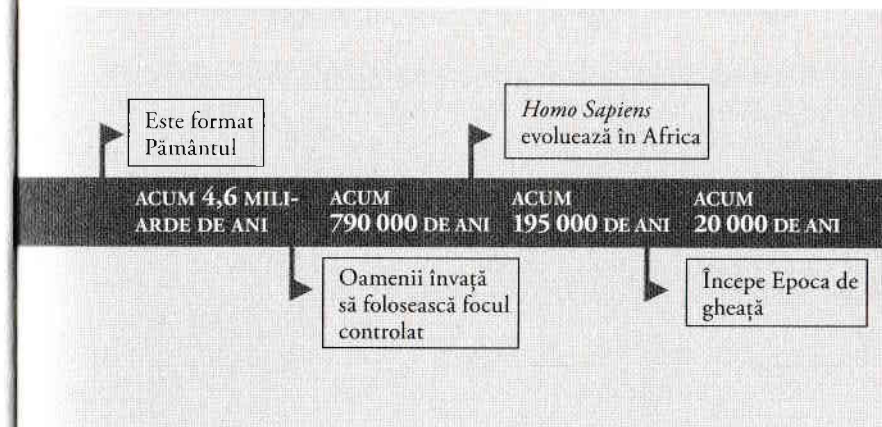
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20

W: www.pandoram.ro

ISBN: 978-606-978-733-5

Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI

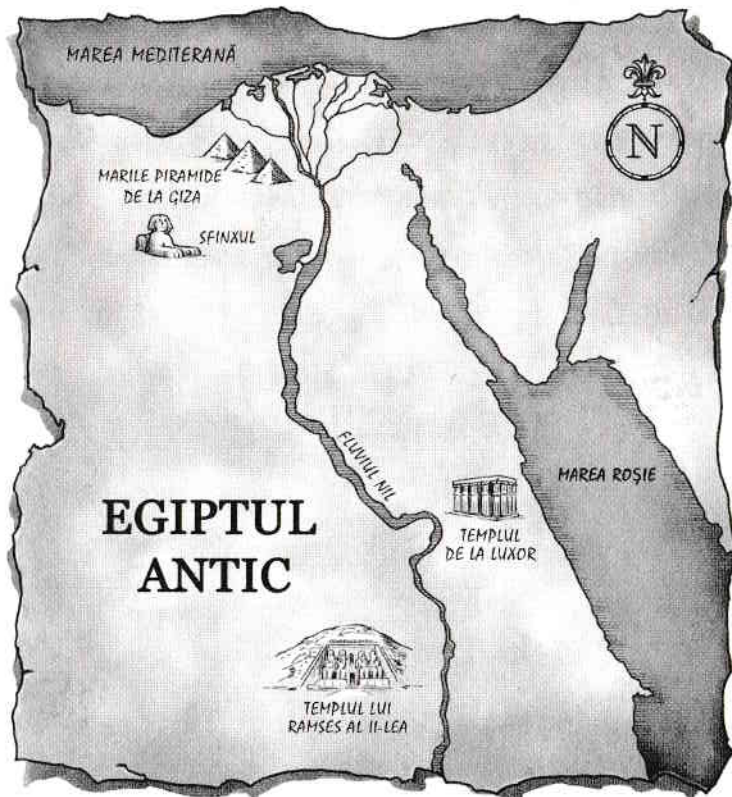
Salutări pasionaților de istorie și fanilor seriei *Cine a Fost?* Știați că planeta noastră are de fapt 4,6 miliarde de ani? Omenirea deja crease unelte, descoperise focul și învățase să deseneze pe zidurile peșterilor cu muuuult înainte să se nască regele Tut. Primii fermieri cultivau plante, îngrijeau animale și construiau sate și orașe. *Cine a Fost? Istoria Lumii* este o călătorie prin cronologia omenirii, marcând nașterea a 150 de personalități studiate în această serie (La mulți ani tuturor!) și ce se întâmpla prin lume la acel moment. Continuă să citești ca să afli cine făcea ce și când, din Egiptul antic până în perioada contemporană.

Egiptul Antic a fost o civilizație puternică ce a durat trei mii de ani, de la 3100 î.e.c.* până la 30 î.e.c. În Valea Regilor, de-a lungul Nilului, egiptenii au construit piramide gigantice și temple pentru a onora faraonii, reginele și familiile regale.

* Asta înseamnă „înaintea erei comune“. Poți să afli mai multe detalii la pagina 7

Stonehenge este construit între 3000 î.e.c. și 1600 î.e.c.

3000 î.e.c.

1341 î.e.c.

Se naște Tutankamon

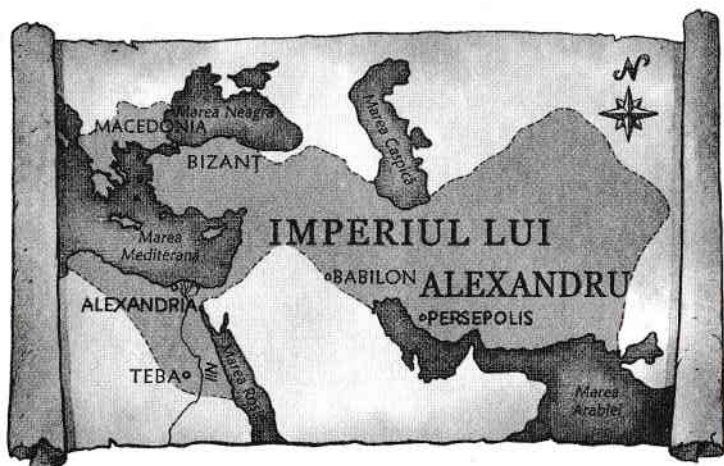
Olmecii sunt prima civilizație urbană în America Centrală

1200 î.e.c.

776 î.e.c.

Grecii din antichitate încep primele competiții în Olympia

Alexandru cel Mare, unul dintre cei mai importanți lideri militari din istorie, a avut nevoie de puțin peste zece ani ca să cucerească imperiile existente și să pună bazele noului și imensului său imperiu, care se întindea peste cea mai mare parte a lumii cunoscute pe atunci, din Egipt până în India.

Alexandru, care s-a născut în Pella, Macedonia (Grecia de azi), a purtat cultura și limba greacă cu sine. Și îi plăcea să numească orașe după el! Iată doar câteva dintre orașele numite după Alexandru și amplasarea lor în zilele noastre. În total, sunt peste 70!

- Alexandria (Egipt)
- Alexandria Ariana (Afganistan)
- Alexandria Carmania (Iran)
- Alexandria Eschate (Tadjikistan)
- Alexandria Orietai (Pakistan)
- Alexandria din Caucaz (Afganistan)
- Alexandria pe Ind (Pakistan)

Primele monede sunt bătute în Lydia, teritoriu din Turcia de azi

610 î.E.C.

Se naște Alexandru cel Mare

404 î.E.C.

356 î.E.C.

Sparta câștigă Războiul Peloponesiac împotriva Atenei

Începe construcția Marelui Zid chinezesc, când împăratul Qin Shi Huang leagă între ele fortificații existente, pentru a-și proteja noua dinastie

350 î.E.C.

221 î.E.C.

Începutul Culturii Nazca în Peru

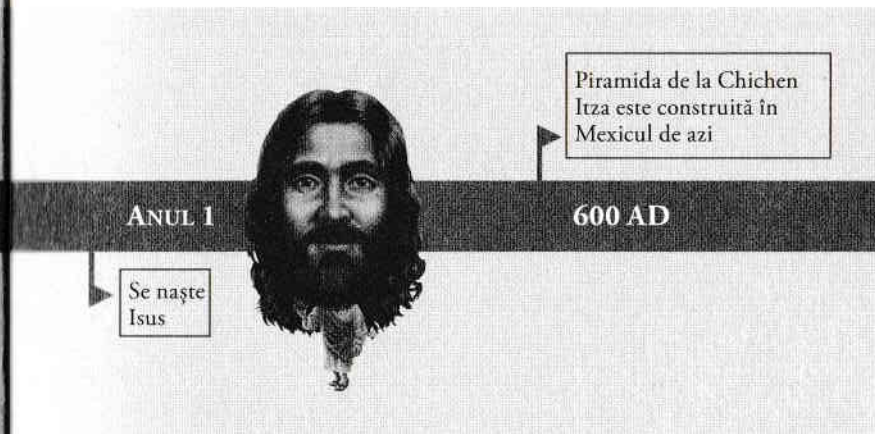
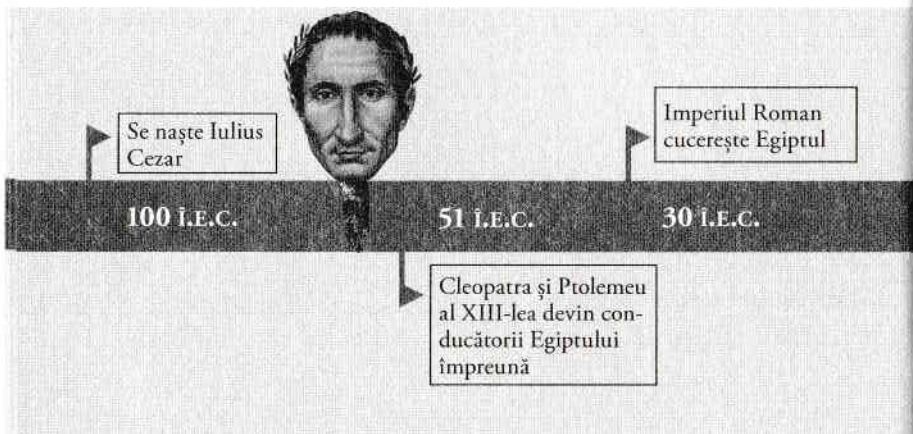
Când Iulius Cezar a spus *Am venit, am văzut, am cucerit*, nu glumea. La vremea nașterii lui Isus Hristos, Cezar era mort de peste 40 de ani. Dar de-a lungul vieții lui Isus, Imperiul Roman controla o zonă uriașă datorită planurilor de expansiune ale lui Cezar. Imperiul Roman includea teritorii din jurul Mediteranei, din Spania, Franța, precum și părți din Africa de Nord, până în Turcia și Siria.

În urmă cu peste 2 000 de ani, Isus s-a născut într-un grajd din Betleem, care acum aparține Palestinei. Adepții lui îl numeau „Hristos”, care însemna „mântuitor”. După mai multe secole, călugări creștini —

adepții lui Hristos — au creat un calendar în care notau orice se întâmplase înainte de nașterea lui Isus „ÎH” care însemna *Înainte de Hristos*. Și numărau acei ani invers de la anul 1.

Pentru că își scriau relatările în latină, călugării abreviau *anno Domini* — în anul lui Dumnezeu — ca „AD”. Deci orice se întâmplase *după* nașterea lui Isus (după anul 1) era notat ca „AD”.

Dar în prezent, noi folosim și „ÎEC” care înseamnă „înainte de Era Comună” și „EC” pentru „Era Comună”. Poate fi zăpăcitor! Dar linia de demarcație rămâne la anul 1.

În timp ce ajungă Leif Erikson în America, în Newfoundland (Canada), în jurul anului 1001, era clasică a civilizației Maya — aflată mult mai la sud — deja se încheiase. În mijlocul junglilor din

America Centrală, mayașii deja dezvoltaseră un sistem complet de scris, un calendar sofisticat și stăpâneau matematica și astronomia.

Glifă sau simbolul mayaș pentru zero era o scoică.

Pragul de pușcă este inventat și folosit pentru prima dată de chinezi

850

970

Se naște Leif Erikson

S-au construit cele mai multe castele din Europa

ANII 1000

În 1215, nobilii din Anglia l-au forțat pe regele Ioan să semneze „Magna Carta“ (care înseamnă „Marea Carte“, în latină). Cereau un contract care garanta îndeplinirea justiției prin lege — un prim pas important pentru a proteja oamenii împotriva oricărei decizii crude sau iraționale a regilor. Instituirea puterii legii a stat la baza democrațiilor viitorului.

Se încheie a patra cruciadă a cavalerilor în Țara Sfântă

1162

Se naște Genghis-Han

1204

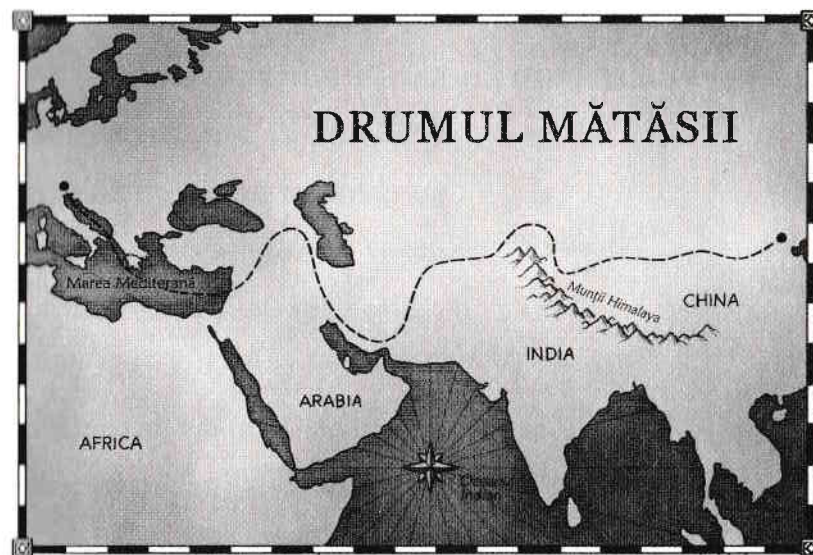
1206

Genghis-Han unește triburile mongole și formează primul Imperiu Mongol

Drumul Mătăsii se întindea peste 6 400 de kilometri, de la Marea Mediterană în vest până în China, la est. Între anii 200 î.e.c. și 1400 AD a fost cea mai importantă rută comercială din lume. Tot felul de mărfuri călătoreau în ambele direcții. Mâncare, vin, sare și produse din sticlă erau trimise către est. Iar mătasea, hârtia și praful de pușcă erau transportate către vest.

Marco Polo, un italian care a scris despre peregrinările sale pe Drumul Mătăsii în 1298, a fost cel mai cunoscut călător pe acest traseu. Când tânărul Marco se plimba

dus-întors pe această rută, Imperiul Mongol, creat de Genghis-Han, ajunsese la apogeul puterii și influenței sale în 1279.

Civilizația Rapa Nui de pe Insula Paștelui începe să sculpteze figuri umane uriașe, cunoscute azi ca moai

1250

1254

Se naște Marco Polo

Sunt inventați primii ochelari de citit

1286

1347

Începând din 1347, ciuma, numită și Moartea Neagră, ucide aproape 200 de milioane de oameni în Europa